

İRŞAD DERGİSİ

OCAK - ŞUBAT 2012

İRŞAD DERGİSİ

YIL:3

SAYI: 23

OCAK - ŞUBAT 2012 SAYISI

EDİTÖR

GÜLENAY ZİYA

GRAFİK TASARIM

MUSAVVİBE

İÇİNDEKİLER

RASULULLAH'IN NURUNDA KURAN VE SÜNNETE UYABİLMEK

"Betül SAYGINER"

UMMANDAN GELEN DÖRT ŞİAR

"Musavvibe"

DOĞRU BİLDİĞİMİZ YANLIŞLAR

"Bad-ı Saba"

MUSTAFA ÖZBAĞ EFENDİ'DEN GÜL DESTESİ

"Nisa YILDIZ"

EL VELİYY

"Laice TAYYİBAT"

ÇOCUK EĞİTİMİ VE AİLE

"Bengisu UMMAN"

ONLAR YILDIZLAR

"Erva YAREN"

HANIMAR ÂLEMİNİN YILDIZLARI

"Meftun AY"

EY İMAN EDENLER

"Karia ECRİN"

ÜMİT DERGÂHI

"Hilal ARZU"

SOHBET-İ PİRAN

"Esmâ YOLCU"

ARAŞTIRMALAR

"Ayşe ARICAN"

TEKKE NEDİR? ŞEYH NEDİR? KARABAŞ-İ VELİ TEKKE Sİ NEREDEDİR?

"Sare Şüheda BAŞAK"

SAĞLIK

"Eslem SARIGÜL"

ÖZLEM'İNİ DUYDUĞUNUZ LEZZETLER

"Hafsa KEVSER"

TASAVVUF HAYATIMIZIN NERESİNDE?

Tarikatların İslâm medeniyetini ve ona zemin hazırlayan şehir hayatını şekillendirme noktasında üstlendikleri fonksiyonlar, günümüzde sosyal yaşama büyük katkı sağlamaktadır. Kur'an ve sünneti hayata aktarma yönünden tasavvuf büyüklerinin birer toplum şekillendiricisi sıfatıyla gösterdikleri faaliyetler, İslâm coğrafyasındaki farklı sosyal kimlik türlerinin bu müesseseler tarafından inşa edildiklerini bizlere göstermektedir. **"Size iki şey bırakıyorum. Onlara sarıldıkça asla sapmazsınız. Bunlar; Allah'ın kitabı ve Rasûlünün sünnetidir."** (İmam Malik) diyen Rahmet Peygamberini (sallallahu aleyhi ve sellem) kendilerine rehber olarak almış, bu doğrultuda hizmet ederek millete ve devletine sahip çıkmışlardır.

Osmanlı Tarihine göz attığımızda devlet ile insan ilişkilerini düzenleyen ara tabakanın genel anlamda ümmet temeli üzerinde şekillenmiş tarikatlar tarafından temsil edildiğini görmekteyiz. Bunlardan belki de en önemlisi, öncelikle kamu sahasını ilgilendirmesi bakımından tarikatların devlet ile sokaktaki insanı çift yönlü bir iletişim ağı içinde buluşturma özelliğidir. Osmanlı döneminde bu buluşmanın meşru zemini, tarikatların devlet tarafından tescil edilmeleriyle kurulmuştu. Böyle bir tescil, aynı zamanda devletin tarikatlar aracılığıyla gündelik hayat içindeki sosyal kimlik türlerini de meşrulaştırması anlamına geliyordu. Sokaktaki insan açısından ise bu meşrulaştırılmış kimlik, hem gündelik hayata katılmanın bir ön şartı, hem de toplumdaki statü merdivenlerini çıkabilme şansını elde etmek demektir.

Devlet, bünyesinde birçok tarikat ve tasavvuf oluşumuna kucak açmış, bu strateji ile dört bir koldan tüm kıtalara ulaşabilme imkânını da kolaylaştırmış ve aynı zamanda siyasî otorite ile manevî otoriteye ait nüfus sahalarının birbiriyle bütünleşmesini sağlamıştır.

Söz konusu ettiğimiz şey tarikat faaliyetlerinin yalnızca tasavvufi anlamda insan unsuru üzerinde yoğunlaştırılmış bir eğitim programından ibaret olmayıp, tarikatların devlet ile kurdukları ilişki sonucunda üstlendikleri "sosyal seyyaliyet" fonksiyonudur. Sokaktaki insan için bunun anlamı, resmî bir göreve talip olabilmenin ancak tarikatlara ait bu "sosyal seyyaliyet" kanalını kullanarak gerçekleşebileceğidir. Tarikatların üstlendikleri bu rol, gündelik hayatın oluşumunu doğrudan etkileyici bir değer taşımaktadır. İlim ile bilgilendirip irfan ile yörgülen kişilik yapıları topluma ve hukuka büyük değerler katmışlar, dinin irşadı ve devletin dünya üzerindeki fetih alanlarını genişletmesinde, kolaylaştırmasında büyük önem taşımıştır.

Sufi Mehmed Paşa, Hekimoğlu Ali Paşa, Halil Hamid Paşa, Nevşehirli Damad İbrahim Paşa ve Halet Efendi gibi pek çok önemli şahsiyet, birbirini izleyen dönemlerde değişik tarikatların "sosyal seyyaliyet" kanallarını kullanarak devletin üst kademelerine kadar yükselebilmişlerdir.

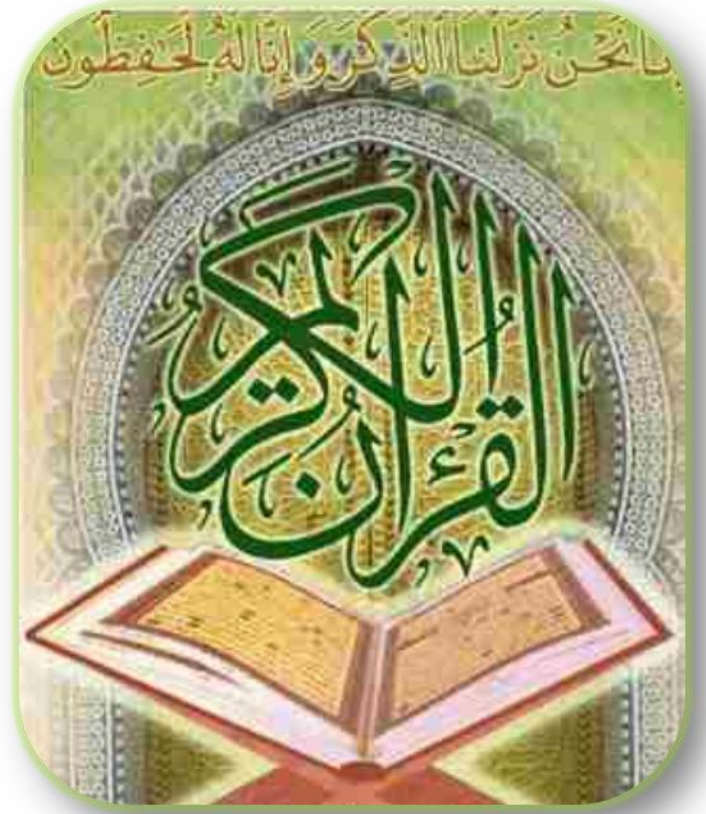
Hayatımıza yön veren nadide ilim ve hikmet ehli şahsiyetler, Osmanlı dönemini ve yönetimini bir ilim-irfan yuvası haline getirdiler. İman ettikleri Allah'ın (celle celaluhu) **"Allah'a, Rasûlüne ve sizden olan emir sahiplerine itaat edin (Nisa Suresi/59)"** hitabını milletçe duyup tabi olmanın bir göstergesiydi hayatları. Şefaatleri üzerimize olsun.

UMMANDAN GELEN DÖRT ŞİAR

MUSAVVİBE

Mezhep terimi; gitmek, izlemek, yol manasındadır. Hak mezhepler, İslam dininde pişmiş âlimlerin Kuran ve sünnet dairesinde kalmak kaidesiyle açmış oldukları farklı patikalardır. Bizlerde bu zenginlikleri daha yakından tanıyabilmeyi ve farklı imamların penceresinden çıkan hükümleri incelemeyi arzu ettik. Nihayetinde bunları cem ettiğimizde dört hak mezhep olarak Hanefilik, Malikilik, Şafilik ve Hanbelilik fetvalarıyla konuları ele almaya karar verdik. Evvela bu zenginliklerin kaynağı olan dört büyük İmamı, birbirleri ile olan münasebetlerini, usullerini, etkilendiklerini ve de etkilediklerini biraz daha yakından tanıdıktan sonra yola çıkmak istedim. Hicri birinci asırdan bugüne kadar, yani 14 asır boyunca bütün Müslümanlar, bu dört imamı taklit etmişlerdir. Bu noktada icma hâsıl olmuştur ve icmaya uymak da vaciptir. Bir ayeti kerime ve hadis-i şerif ile konuyu delilendirerek imamlarımızdan bahsetmek istiyorum. Ayeti kerimede yüce Allah buyuruyor ki; “O gün, her fırkayı imamları ile çağırırız” (İsra Suresi,71)Hadis-i şerifte buyuruluyor ki; “Allah-u teâlânın rızası, icmadadır. Cemaatten ayrılan, cehenneme gider.” İbni Asakir

İMAM-I AZAM EBU HANİFE (İMAM-I AZAM)

“Şaşarım şu kimselere ki, zanla konuşurlar ve onunla amel ederler!”

Ebû Hanife hicri 80 yılında Kufe’de doğdu. Asıl adı Numan’dır ve Farisoğullarındandır. Küçük yaşta Kuran-ı hıfzetti ardından, sarf (dilbilgisi), nahiv (cümle bilgisi-söz dizimi), şiir ve edebiyat öğrendi.

Ebû Hanife'nin fıkhi, kendisinden on sekiz yıl ders aldığı Hammad b. Ebî Süleyman vasıtasıyla, İbrahim en-Nehâf, Alkame ve Esved yoluyla, Abdullah b. Mes'ûd, Hz. Ali ve Hz. Ömer’e dayanır. Hammad bin Ebi Süleyman’ın derslerini takip ederken huzurunda gayet edepli oturur, söylediği her şeyi ezberlerdi. Kendisine karşı çıkanlara bile sabırla, güler yüzlülükle, tatlılık ve sükûnetle davranır, asla heyecan ve telaşa kapılmazdı. Keskin ve derin bir feraset sahibiydi. Hocası talebelerini müzakere yoluyla yoklama yapınca, onun dersleri ezberlediğini gördü ve “Benim yanımda ders halkasının başına Numan’dan başka kimse oturmaz.” derdi. Hocası Hammad’ındersine devam ettiği sırada sık sık Hicaz’a gidip Mekke ve Medine’de çoğu tabiinden olan âlimler ile görüşmüş, onlardan hadis rivayeti dinlemiş ve fıkıh müzakereleri yapmıştı. Tasavvuf bilgilerini Muhammed Bakır, ondan sonra da Silsile-i Aliyye’nin büyüklerinden olan Cafer-i Sadık hazretlerinden öğrenmiştir.

Ebû Hanife'nin ders ve fetva vermedeki usulü, talebeleri için verdiği düzenli fıkıh dersleri ve dışarıdan ve halk tarafından cevabı istenilen sorulardır. (istiftâ).

Her gün sabah namazını camide kılıp öğleye kadar sorulan sualleri cevaplandırır, fetva verirdi. Öğleden önce kaylule (öğle vakti bir miktar uyuma) yapıp, öğle namazından sonra yatsıya kadar talebelere ders verirdi. Yatsıdan sonra evine gidip biraz dinlenir, sonra tekrar camiye gelip sabaha

kadar ibadet ederdi. Dini bir mesele cevaplandırılıp halledilince şükür için tekbir getirirlerdi. Bu esnada Kufe mescidi tekbir sadâlarıyla inlerdi.

İmam-ı Azam Hanefî mezhebini istişare esasına dayandırmıştır. Meseleleri tek-tek ortaya atar, öğrencilerini dinler, kendi görüşünü söyler ve onlarla konuyu bir ay hatta daha fazla süreyle münakaşa ederdi. En son sıra Ebû Hanîfe'ye gelirdi. O, meseleyi yeniden izah ve tasvir eder, kendi delillerini ve içtihadını ortaya koyar, gerekli düzeltmeleri yaptırıp alınan kararı çoğu defa delillerden tecrit ederek son derece veciz cümlelerle, bizzat kendisi yazardı. Bu fetvalar daha sonra fıkıh kaideleri hâline gelmiştir. İmam-ı Azam, fıkıh ilmini ilk defa kollara ayırıp her dalın bilgilerini ayrı-ayrı toplamış, usuller koymuştur. Ebû Hanîfe içtihat ederken takip ettiği usulü şu şekilde açıklamaktadır: **"Allah'ın kitabındakini alır kabul ederim. Onda bulamazsam Rasulullah'ın mütemed âlimlerce malum, meşhur sünnetiyle amel ederim. Onda da bulamazsam ahab-ı kiramdan dilediğim kimsenin rey'ini alırım. Fakat iş, İbrahim en-Nehaî, eş-Şa'bî, el-Hasanü'l-Basrî ve Atâ'ya gelince, ben de onlar gibi içtihat ederim"** (el-Mekkî, Menâkıb, I).

Ebû Hanîfe içtihatlarında kıyas¹ ve istihsana² çok yer vermiştir. Kıyasa uygun düşmeyen yerde istihsan yapmıştır. Sedd-i Zerâyi³, prensibini en şiddetli uygulayan mezhep Hanefilerdir.

İmam-ı Azam ticaretle de uğraşır. Talebelerinin ihtiyaçlarını kendi kazancından karşılar, talebelerine son derece şefkatli davranır, onların ilimde iyi yetişmeleri için büyük titizlik gösterirdi. Talebelerine; **"Sizler benim kalbimin sevinci, hüznümün tesellisiniz"** buyururdu. Başta gelen talebeleri; İmam-ı Ebu Yusuf ismiyle meşhur Yakub bin İbrahim, Muhammed Şeybani, Züfer bin Hüzeyl, Hasan bin Ziyad, oğlu Hammad, Davud-i Tai, Esad bin Amr, Afiyat bin Yezid el-Advi, Kasım bin Ma'an, Ali bin Müshir, Hibban bin Ali gibi âlimlerdir.

İkinci Abbasi halifesi Ebu Cafer Mensur İmam-ı Azam'ı hapsedirip işkence yaptırdı. İmam bütün zorlamalara rağmen hükümet ve siyaset işlerine asla karışmadı. Abbasi halifesi de her gün vurulacak sopa adedini arttırdı. Sopa adedi yüz olduğu gün, imam yıkıldı. Yatarken ağzına zehir akıttılar ve 150 [m.767] yılında Bağdat'ta şehid edildi.

Eserleri şunlardır: El-Fıkhu'l-Ekber. El-Fıkhu'l-Ebsat. Osman el-Betti'ye Risale. El-Vasıyye (oğlu Hammad'a). El-Vasıyye (talebesi Yusuf ibnuHalid es-Semiti'ye). El-Vasıyye (talebesi kadı Ebu Yusuf'a). MüsneduEbi Hanife (Ebu Yusufun rivayetiyle)

MALİK BİN ENES (İMAM MALİK)

"Kendisine hayrı olmayan kimsenin, başkasına hayrı olmaz."

İmam Malik, hicri 93 yılında Medine'de doğmuş ve hayatı boyunca da Medine'den başka bir yere gitmeyerek seyahatsiz ve hicretsiz tek sünnet imamı olmuştur.

İmam Malik, ilimle uğraşan bir aileye mensup olduğu için tahsil hayatına küçük yaşta başlamış ve Medine'nin seçkin âlimlerinden hadis ve fıkıh dersleri almıştır. İmam Malik'in fıkıhta hocası Rabi'atu'r-Rey'dir. O, çağının seçkin fâkihlerinden Hasan el-Basrî, Süfyan b. Uyeyne ve Ebu Hanîfe'nin yürüdüğü yoldan yürümektedir. İmam-ı Malik'e; **"İmam-ı Azam'dan bahsederken onu diğerlerinden daha çok methediyorsunuz." dediklerinde; "Evet öyledir. Çünkü insanlara ilmi ile faydalı olmakta onun derecesi diğerleri ile mukayese edilemez. Bunun için ismi geçince insanlar ona dua etsinler diye hep methederim."** buyurdu. İmam-ı Malik, Cafer-i Sadık Hazretlerinden de ilim almış, Onun sohbetinde bulunmuştur. Malik'e göre sünnet, ahabın kabul ettikleridir. Bundan dolayıdır ki O, Abdullah ibn Ömer'in fetvalarını öğrenebilmek için Nafi'nin peşini hiç bir zaman bırakmamıştır.

Kendisinin ehil olduğuna dair yetmiş âlimin şahadetinden sonra ilk önce Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) mescidinde ders vermeye başlamış ve elli sene devam etmiştir. Hazreti Ömer'in oturduğu yere oturur ve Abdullah bin Mesud'un yaşadığı evde ikamet ederdi. İmam-ı Malik Hazretlerinin hadis-i şerif okumaları ve vuku bulmuş meselelerle ilgili hükümleri yani fetva işleri olmak üzere iki türlü ders meclisi vardı. Derslerini evinde vermeye başladıktan sonra hânesine gelenlere sordururdu, eğer fetva için gelmişlerse dışarı çıkıp fetva verirdi. Sonra gidip gusleler, yeni elbiselerini giyer, sarığını sarar, güzel kokular sürünür ve hadis-i şerif dersine öyle devam ederdi. İmam-ı Malik Hazretleri, derslerinde vakar ve ciddiyet sahibi olup, lüzumsuz sözlerden tamamen uzak

kalır, bu hususu, ilim tahsil edenler için de şart koşardı. İmam-ı Şafii, "**Hadis okunan yerde Malik, gökteki yıldız gibidir, ilmi ezberlemekte, anlamakta ve korumakta hiç kimse, Malik gibi olmadı...**" demiştir.

Dinin hiç bir konusunda tartışmaya girmemek onun değişmez temel vasfı olmuştur. İmam Malik, olaylara tartışma kapısını açmamakla, onlar üzerinde değişik yorum ve içtihatların doğmasını engellemiş ve bu ekolün Hanefî mezhebine nazaran çok yavaş gelişmesine sebep olmuştu.

İmam Malik'in Muvatta'da takip ettiği yöntem, onun fıkhındaki usulünün temel prensiplerini açıklar niteliktedir. O, fikhî bir mesele ile alâkalı olarak önce hadisi alır, peşinden Medinelilerin o konudaki uygulamalarına değinir, arkasından da Tabi'in ve diğer ulemanın görüşlerini zikrederdi. Onun fıkıh anlayışında Medinelilerin amelinin özel bir yeri vardır. Sahabe fetvalarını sünnetten sayması ve onlarla sürekli ihticac⁴ etmesi, onun 'sünnet imamı' lakabıyla anılmasına sebep olmuştur. Malikî mezhebi, diğerlerine nazaran icma'⁵ daha çok kullanmıştır. Ancak onun icma olarak kabul ettiği, sadece Medine ulemasının icmasıdır. İmam Malik için haber-i vahid⁶ Medinelilerin ameliyle çelişirse, Medinelilerin amelinin tercih ederdi. İmam Malik, İmam Şafii'nin itirazlarına rağmen istihsanı zaruri görmektedir. Mesâlih-i Mürsele⁷ İmam Malik'in en çok kullandığı prensiplerden biridir. Hanefilerde olduğu gibi, Malikilerde de örfün usulde saygın bir yeri vardır. İmam Malik, toplumun iyiliğini ve selâmetini muhafaza etmek için şeriata ters bir tarafı bulunmayan geleneklere karşı çıkmamaya dikkat etmiştir.

Yazmış olduğu "Muvatta" adındaki hadis kitabı çok değerli bir eserdir. İmam Malik'in rivayet ettiği hadis-i şerifler ayrıca Kütüb-i Sitte denilen meşhur altı hadis kitabında yer almıştır.

Hicri 179'da (m. 795) Medine'de vefat etmiştir.

MUHAMMED BİN İDRİS (İMAM ŞAFİİ)

"Haksız sözleri tasdik eden, dalkavuk ve ikiyüzlüdür."

Hicri 150'de Gazze'de doğmuştur. Doğum yılı Ebû Hanife'nin vefat yılına rastlar. Asıl adı, Muhammed bin İdris'tir. Dedesinin dedesi Şafii, Kureyş kabilesinden ve ashab-ı kiramdan olduğu için kendisinde Şafii adı ile meşhur olmuştur. Şafii'nin dedesinin dedesi Haşim bin Abdi Menaf'dır. Huzeyl kabilesi arasında şiir ve edep öğrenmiş yedi yaşına geldiğinde de Kur'an-ı kerimi ezberlemiştir.

On üç yaşında iken, Harem-i şerif de "**Bana istediğinizi sorunuz.**" derdi. Sonra Mekke müftüsü Müslim b. Hâlid ez-Zenâ'dan ders alarak, on beş yaşlarında fetva verecek duruma geldi. Bundan sonra Medine'ye Malik'in yanına geldiğinde yirmi yaşlarında bulunuyordu. İmam-ı Malik onu himayesine alıp, dokuz yıl müddetle ilim öğretti. Zaten daha on yaşında iken, İmam-ı Malik'in "*Muvatta*" adlı kitabını dokuz günde ezberlemişti. İlimde yüksek bir dereceye ulaşan imam-ı Şafii Mekke'ye dönünce, oraya gelen Yemen valisi onu Yemen'e götürüp kadılık vazifesi verdi. Beş yıl kadar bu görevi yaptıktan sonra Bağdat'a giderek ilmini ilerletmek için İmam-ı Azam'ın talebesi olan İmam-ı Muhammed'den ders almaya başladı. İmam-ı Muhammed onu kendi himayesine alıp, yazmış olduğu kitaplarını okutarak Irak'ta toparlanan fıkıh ilmini ve Irak'ta meşhur olan rivayetleri öğretti. İmam-ı Muhammed ayrıca İmam-ı Şafii'nin üvey babası idi. İmam-ı Muhammed'den aldığı dersleri tamamlayıp Mekke'ye döndü. Burada bir müddet inceleme ve araştırmalar yapıp ayrıca talebelere ders verdi. Mekke'deki bu ikâmeti dokuz yıl kadar sürdürdü. Sonra tekrar Bağdat'a gitti. Bağdat âlimleri dâhi ondan ders aldı.

Daha önce Mekke'de İmam-ı Şafii ile görüşen ve ondan hadis dinleyen Ahmed bin Hanbel kendisine talebe olmuş, onun üstünlüğüne hayran kalmıştır. Çok kimse İmam-ı Ahmed'e; "**Böyle büyük bir âlim iken, karşısında nasıl oturuyorsun?**" dediklerinde, "**Bizim ezberlediklerimizin manalarını o biliyor. Eğer onu görmeseydim, ilmin kapısında kalacaktım. O, dünyayı aydınlatan bir güneştir, ruhlara gıdadır**" derdi. Bu vesile ile İmam-ı Şafii'de Hanbelî fıkının usulü hakkında bilgi sahibi oldu. Bu dönemde Bağdat'da "**İmam Şafii'nin eski mezhebi**" denilen fikirlerini ortaya koydu. Hicri 200'de Mısır'a geçti ve "**Yeni Mezhep**" diye adlandırılan yeni usullerini ve düşüncelerini ilan

etti. Şafiiilerde fetvaya esas olan yeni mezhep görüşleridir. Çünkü İmam Şafî eski görüşlerinden rücû etmiş ve "**Benden kim bunları rivayet ederse ona hakkımı helal etmem**" demiştir. Ancak basit on beş kadar mesele bundan müstesnadır. Sonuç olarak, İmam Malik'ten aldığı Medine fihkî ile İmam Muhammed aracılığı ile aldığı Irak fihkîni birleştirici bir yol izlemiştir.

İmam-ı Şafii buyurur ki: "**Ebu Hanîfe ile teberrük ediyorum. Onun kabrini ziyaret edip faydalara kavuşuyorum. Bir ihtiyacım olunca iki rekât namaz kılıp, Ebu Hanîfe'nin kabrine gelerek onun yanında Allahu Teâlâ'ya dua ediyorum ve duam hemen kabul olup isteklerime kavuşuyorum.**"

İmam Şafî içtihatlarını dayandırdığı delilleri "el-Ümm"de şöyle belirlemiştir: "**İlim çeşitli derecelere ayrılır. Birincisi Kitap ve sabit olan sünnettir. İkincisi, Kitap ve sünnette hükümü bulunmayan meselelerde icmadır. Üçüncüsü bazı sahabelerin sözleridir. Dördüncüsü, ashab-ı kiram arasında ihtilafı kalan sözlerdir. Beşincisi, kıyastır.**" İstihsana kesinlikle karşı çıkmıştır.

Şafii mezhebinde yetişmiş âlimlerden bazıları da şunlardır: Hadis âlimlerinden İmam-ı Nesai, Kelam (akaid) âlimlerinden Ebul-Hasen-i Eşari, İmam-ı Maverdi, İmam-ı Nevevi, İmam-ül-Haremeyn Abdülmelik bin Abdullah, İmam-ı Gazali, İbni Hacer-i Mekki, Kaffal-ı Kebir, İbniSubki, İmam-ı Suyuti'dir.

Ömrünün sonuna kadar her gün bir hatim olmak üzere, ayda otuz hatim okurdu. Ramazan-ı şerifte ise gece ve gündüz birer hatim olmak üzere, altmış hatim okurdu. İmam Şafii Mısır'da 204/819'da vefat ederek Karafe denilen yere defnedildi. Kabri, Karafe kabristanlığında büyük bir türbe içindedir.

Eserleri şunlardır: El-Ümm(Fıkıh ilmine dair olup, İmam-ı Şafii'nin içtihat ederek bildirdiği meseleleri ihtiva eden bir eserdir. Yedi cilt olarak basılmıştır.)Kitab-üs-Sünen vel-Müsned (Hadis ilmine dairdir.) Er-Risale fil-Usul (Usul-i fıkha dairdir. Usul-i fikhın kitap halinde yazıldığı ilk eserdir.) El-Mebcut. Ahkâm-ül-Kur'an. İhtilaf-ül-Hadis. Müsned-üş-Şafii. El-Mevâris. El-Emali el-Kübra. El-Emali es-Sagir. Edeb-ül-Kadi. Fedail-i Kureyş. El-Eşribe. Es-Sebkuve'r-Remyü. İsbat-ün-Nübüvve ve Reddi ael-Berahime

İMAM AHMED BİN HANBEL (İMAM AHMED)

"Hüsn-i zannı olanın hayatı hoş geçer."

Hicri 164 (m. 781) senesinde Bağdat'ta doğdu. Aslen Basralı'dır. İlim için Basra, Küfe, Mekke, Medine, Şam, Yemen ve el-Cezire'yi dolaşmıştır.

Ahmed b. Hanbel, Ebû Hanife'nin öğrencisi ve devrin ünlü baş kadısı Ebû Yusuf'tan fıkıh ilmi almıştır. Bundan sonra da üç sene Huşeym'in derslerine devam etmiş, hadis ravilerini bizzat görerek, onlardan hadis-i şerif dinlemiş, Mekke-i mükerreme ve Bağdat'ta, İmam-ı Şafii hazretlerinden ilim öğrenmiştir. Ahmed b. Hanbel uzun bir süre İmam Şafii'ye talebelik etmiştir. Hatta bu yüzden O'nu Şafii mezhebinden sayanlar bile olmuştur. İmam-ı Şafii, onun hakkında şöyle buyurmaktadır: "**Ben Bağdat'tan ayrıldım ve orada Ahmed b. Hanbel'den daha âlim ve daha faziletli kimse bırakmadım.**" (el-Hudarî)

Ders ve fetva vermeye kırk yaşında başlamıştır. İki çeşit ders halkası (meclisi) vardı. Biri, talebelerine verdiği muntazam dersler, diğeri hem talebelerinin hem de halktan isteyenlerin katıldığı derslerdir. Derslerinde dikkati çeken üç husus şudur:

a) Onun meclisine ciddiyet, vakar, tevazu ve ruhî huzur hâkimdi.

b) Hadis rivayetinde hafızasına güvenmez, Hazreti Peygamber'e (sallallahu aleyhi ve sellem) söylemediği şeyi isnad etmemek için yazılı metne bakarak nakiller yapardı. Kendisine sorulmadıkça konuşmazdı.

c) Verdiği fetvaların yazılıp nakledilmesini menederdi. Hatta o, fikhın yazılmasını menetmiştir. Ona göre yazılması gereken ilim, ancak Kitap ve sünnetten ibaretti.

Ahmed b. Hanbel daha çok hadisleri toplamayı ve tasnif etmeyi gaye edinmiş olmasına rağmen, öğrencileri kendisinden ciltler dolusu kitaplar rivayet etmişlerdir.

Onun ilim meclisine pek çok kimse katılırdı. Derslerini, ikindiden sonra Bağdat'ta büyük bir mescitte verirdi. Bazı rivayetlere göre, dersini dinleyenlerin sayısı beş bini bulmuştur. Ondan ders alıp, ilimde yetişenlerin sayısı 900 civarındadır. Bu âlimlerin başında İmam-ı Ahmed hazretlerinin kendi oğulları Salih ve Abdullah gelmektedir. Seyyid Abdülkadir Geylani Hazretleri de, Hanbelî mezhebinin esaslarını yayan âlimlerdendir.

İbnHanbel'e göre, aynı konuda aksi bir görüşün bulunduğu bilinmeyen sahabe kavli, icma niteliğindedir. Eğer sahabe görüşleri arasında ihtilaf varsa ya bunlardan Kitap veya sünnete yakın olanı tercih eder ya da tercih yapmaksızın sadece görüşleri nakletmekle yetinirdi. Konu hakkında sahabe görüşü nakledilmemişse, büyük tâbilerin reylerini kendi reyine tercih ederdi. Mesele hakkında ayet, sahih hadis, sahabe kavli, zayıf ve mürsel eser gibi deliller bulamazsa kıyas yoluna başvururdu. Meseleyi soran kimsenin içinde bulunduğu özel durumu dikkate alarak fetva verirdi.

Halife Me'mûn'un ortaya attığı Kuran'ın mahlûk (sonradan yaratılmış) olduğu fikrini İbnHanbel kabul etmedi, muhakeme edilerek zindana atıldı. 28 ay hapsedildi. Dayak yedi, kendisine işkence yapıldı, fakat yine inancından taviz vermedi. Hicri 241'de (m. 855) Bağdat'ta vefat etti.

Eserleri şunlardır: Müsned (Otuz bin hadis-i şerifi içine almıştır).Kitab-üs-Sünne. Kitab-üz-Zühd. Kitab-üs-Salât. Kitab-ül-Veravel-İman. Fedail-üs-Sahabe. Et-Tefsir. En-Nasihvel-Mensuh. Et-Tarih. Vücubat-ül-Kur'an. Kitab-ür-Reddi ale'l-Cehmiyyevez-Zenadika. El-Cerhuvet-Ta'dil. Kitab-ül-İlel ve Ma'rifet-ür-Rical

DİPNOTLAR

¹ KIYAS: Hakkında Kuran ve sünnette hüküm bulunmayan bir meselenin hükmünü, hakkında nass bulunan meselenin hükmüne bağlamak demektir.

²SEDD-İ ZERÂYİ: Sedd; menetme, engelleme, kapama manalarına gelir. Zerayi' ise bir şey'e götüren vesile ve yol manasına gelir.

³İSTİHSAN: Müçtehidin bir meselede, kendi kanaatince o meselenin benzerlerinde verdiği hükümden vazgeçmesini gerektiren nass, icma, zaruret, gizli kıyas, örf veya maslahat gibi bir delile dayanarak o hükümü bırakıp başka bir hüküm vermesidir. Ümmetin menfaatini ve adalet esasını dikkate alarak, iki hükümden daha kolay olanını tercih etmektir.

⁴İHTİCÂC: Bir meseleyi açıklığa kavuşturup ispat etmek üzere hüccet getirmeye, bir şeyi delil getirerek hüküm vermeye denir.

⁵İCMA: İcma lügatte, toplama, ittifak etme manalarına gelir. Terim anlamı ise; ümmet-i Muhammed'den bir asırda gelen müçtehitlerin dinî bir hüküm üzerinde birleşmeleridir.

⁶HABER-İ VÂHİD: Bir sahabeden, bir kişiden veya bir koldan gelen sahih hadis.

⁷ MESÂLİH-İ MÜRSELE: Bir kısım maslahat ve menfaatler de vardır ki, bunlara dinen itibar edilip edilmeyeceğine dair herhangi bir naas yoktur. İnsanların iyiliği için fayda bulunanı almak zararlı veya zararı faydasından çok olanı terk etmektir.

KABİRLERE KURBAN ADAMAK ÇAPUT BAĞLAMAK VE MUM YAKMAK

Halkımızdan bazıları belki de bilmeyerek bazı kabir ve türbelere kurban adıyorlar. Bu yanlış bir uygulamadır. Öyleyse doğrusu nedir? Adak ne demektir? Şartları nelerdir? Önce ana hatlarıyla bunu açıklayıp daha sonra da neyin yanlış olduğunu öğrenmeye çalışalım.

Adak ya da dinî ifadeyle nezir; Allah rızası için, insanın kendi kendini herhangi bir şarta bağlı olarak veya mutlak şekilde mubah olan bir konuda borçlandırmasıdır. Adak yerine getirilmediği müddetçe, adayan borçlu kalır. Adak, Allah'tan başkası adına adanamaz. Adanırsa adak olmaz. Adayan da şirk koşmuş olur. Ayrıca, iyice bilinmesi gerekli bir husus da adağın hiçbir şeyi değiştiremeyeceği, kaderi zorlayamayacağıdır. Kimse yapacağı vaatlerle -hâşâ- Allah Teâlâ'nın ezeli takdirini değiştirebileceğini sanmamalıdır.

Peygamber Efendimiz konuyu şöyle dile getirmiştir: "Nezir (adak) hiçbir şeyi (şerri ve zararı) def etmez. Ancak nezir sebebiyle cimriden mal çıkarılmış olur."

Başka bir hadis-i şerif de şöyledir: "Kim, Allah'a itaati gerektiren bir hayır ve ibadet adarsa, adağını yerine getirsin. Kim de Allah'a karşı günah işlemeyi gerektiren şer bir iş nezrederse, Allah'a asi olmasın, adağını yerine getirmesin."

Ancak adakta en çok dikkat edilecek husus, adak olarak yapılacak işin cinsinden **FARZ** veya **VACİP** bir ibadetin bulunması şartına riayet edilmesidir.

Şöyle ki bir kimse, "Allah için bir gün oruç tutayım" veya "Allah rızası için bir kurban keseyim" derse bu nezir (adak) geçerlidir. Çünkü oruç nevinden farz, kurban cinsinden vacip bir ibadet vardır. Fakat bir kimse, "Falan hastayı ziyarete gitmeyi nezrediyorum (adıyorum)" dese, bu adağı geçerli değildir. Zira ziyaret farz ve vacip cinsinden bir ibadet değildir.

Allah'a karşı isyan olan bir adağın yerine getirilmesi, adanmasından daha büyük bir vebaldir. Allah'tan başkaları için adanan adaklar da yerine getirilmemesi gerekli nezirler cümlesindedir. O halde "falan türbeye bir koç adadım" diye söylenip gezenler ne yapmak istediklerini anlamalıdır. Bu sözden maksatları "adadığımı falan türbe civarında Allah için keseceğim" demek midir yoksa "o türbede yatana adadım" mı demek istemektedirler? İkincisi ise, bu bir şirk koşmadır, terkedilmesi kesinlikle lâzımdır. Bir ölü için, yatır için kurban kesilmesi, ona adak adanması şirktir/küfürdür. Oralarda kurban adıyla hayvan kesenlerin hemen hepsi böyle bir şirk içine düşmektedir. Bunlar, besmeleyle de kesseler, kestikleri murdardır, yenilmez. Birincisi ise; cahilleri yanıltmamak ve hurafeci duruma düşmemek için ve yer kaydı da adakta önemli olmadığından dolayı, türbe çevresinde değil de istediği başka bir yerde Allah için adağını yerine getirmeli, hayvanını hurafelere karıştırmadan kesmelidir.

Adak yapılacak kurbanın kesilmesinin borç olması için aşağıdaki şartların bilinmesi gerekir: Adak kurbanının cinsi dinimizin kabul ettiği hayvan türlerinden olmalıdır. Bunlar; keçi, koyun, sığır, manda ve deve cinsi hayvanlardır. Tavuk, horoz, hindi, ördek, kaz gibi kümes hayvanlarından kurban adağı olmaz. Ama halkımızdan pek çok Müslüman, adak olsun diye tavuk ve horoz kesiyorlar. Belirttiğimiz gibi bu hayvanlardan adak kurbanı olmaz.

Adanan kurban, kişinin zaten kesmesi gereken kurban olmamalıdır. Mesela: Zengin bir kimse, "Şu işim olursa kurban bayramında bir kurban keseyim." diye adakta bulunursa, o kimse işi olunca iki kurban birden kesmesi gerekir. Birisi adağı için, diğeri de zaten kesmesi vacip olan kurbanı için.

Adanan kurban, adayanın kendi malından fazla ya da başkasına ait olmamalıdır. Meselâ bir kimse başkasının koyununu kesmeyi adasa bu adak geçerli değildir.

Bir kimse adayacağı kurbanını yalnız Allah için admalıdır. Allah'tan gayrısı adına kurban kesilmez.

İşte en çok yanlışlık son saydığımız hususta yapılmaktadır. Zira İslâm'da bir yatıra, bir kabre, tekkeye veya falan devlet adamına kurban adamak caiz değildir. Çünkü kurban, vacip olan bir ibadet olması hasebiyle yalnız Allah rızası için, Allah adıyla kesilir. Kabirlere gidip kurban kesme âdeti İslâm'dan önceki kavimlerin müşrik âdetlerindedir. İslâm dini kabirler üzerine kurban kesmeyi yasaklamıştır.

Hiz. Muhammed Efendimiz (sallahu aleyhi ve sellem), bir hadislerinde: "Kabirler üzerine kurban kesmek İslamiyet'te yoktur" buyurmuşlardır. Buna göre İslâm dininde olmayan bir âdeti varmış gibi kabul etmek, kötü bir bid'ât olup, büyük bir manevi sorumluluğu vardır.

Şu bilinmelidir ki, İslâm'da Allah'a tazim ve taat için hiçbir aracıya lüzum yoktur. Mümin, Rabbine karşı şükranını, kulluğunu vasıtasız arz eder. Nitekim beş vakit namazın her rekâtında Fatıha suresini okurken 5. ayette: "Ancak sana kulluk ederiz ve yalnız senden yardım dileriz" deriz. Çünkü İslâm esaslarına göre Allah'tan başkasına kulluk etmek, ilâhi takdiri başkasından beklemek caiz değildir.

Allah'ın takdir ettiği şeyin hiçbir şekilde değişmesine imkân yoktur. Nezir; ilahi iradeyi değiştirmez. Ancak nezredeni cimrilikten kurtarır.

Türbe, mezar, tekke vb. yerlere mum yakma âdeti, eski cahiliye çağından kalma âdetlerindedir. Arkeologların çoğu bu âdetin en ilkel ateş kültürü ile ilgili olduğuna kanidirler. Yani ateşe tapınmaktan kalma bir âdet olduğu söylenilmektedir. Eski çağlarda yalnız "aziz" sayılanların değil; başka ölümlerin de mezarlarında yahut öldükleri yerde mum veya ateş yakmak bir nevi kurban sayılırdı. "Türbelerde kandil (mum) yakmak âdeti, Fenikelilerden intikal etmiş bir ananedir. Fenikeliler Sur şehrinin koruyucusu ve tanrısı kabul ettikleri Melkâres'in heykeli önünde devamlı kandil (mum) yakarlardı."

Mum yakarak, çaput bağlayarak, ölümlere adaklar adayarak, muradına nail olacağını, hastalığından veya dertlerinden kurtulacağını, bahtının açılacağını, çocuk doğuracağını sananlar ve yeri geldiğinde de Müslümanlığı kimselere bırakmayanlar, inandıklarını iddia ettikleri İslâm'a, Kur'an ve sünnete ne kadar ters düşmüşlerdir! "Yalnız Sana ibadet eder, yalnız Senden yardım dileriz." âyetini kıldığı namazın her rekâtında okuyanların, "gazaba uğramış ve sapıkların yoluna tâbi olmaktan" Allah'a sığınanların, verdikleri bu söze ve yaptıkları duaya sadık kalmalarından daha doğal ne olabilir?

MUSTAFA ÖZBAĞ EFENDİ'DEN GÜL DESTESİ

Nisa YILDIZ

MUSTAFA ÖZBAĞ - DERVİŞLERE NASİHAT

Ne zaman ki kendinizi birilerinden faziletli, üstün gördünüz şeytan size galip geldi. Ehli tasavvuf, sufilik, dervişlik çok güzeldir. Biraz melamice kokar. Severim ben bazı melamice kokulu sözleri. Karşıdakini "RAB" bilmek... İlk bakıldığında haddi aşan bir sözmüş gibi gelir. Ama yerli yerindedir.

Karşıdakini RAB bilmek ne demek? Karşıdakini sürekli ALLAH'IN (**celle celaluhu**) sıfatının tecelli ettiği bir kimse olarak görmek demek. Bu durumda senin ona büyüklenme, kibirlenme ve kendini ondan üstün görme hakkın yoktur. Çünkü karşıdaki senin RAB bildiğindir. Eğer siz kendinizi karşıdakinden daha üstün ve faziletli görürseniz bilin ki cehenneme doğru yol alıyorsunuz.

Eğer kıyafetinizi bir başkasından üstün görünmek için giyiyorsanız; katınızla, yatınızla, evinizle, arabanızla, işinizle bir başkasının üzerinde görünmek istiyorsanız kibir size hâkim olmuş demektir. Kibir kalbinizi karartmış. Kalbinize şeytan oturmuş. İçiniz nemrutlaşmış, firavunlaşmış. Peygamber Efendimiz (**sallallahu aleyhi ve sellem**) buyuruyor ki: *"Kibrin ilacı yoksullarla oturup kalkmaktır."* Kibrin ilacı yoksulları evinizde ağırlamaktır. Onlarla beraber aynı mekânı paylaşıp, aynı havayı solumaktır.

Bir yerde yemek yiyeceksiniz. Yemek yediğiniz sofradaki insanları veya yemekleri beğenmiyorsanız kibirlisiniz. Biri size hediye aldığında, o hediyeyi beğenmeyip atıyorsunuz kibirlisiniz. Ben bu arabaya binmem, ben bu eve girmem, bu kıyafeti giymem, bu insanlarla oturup ALLAH'I (**celle celaluhu**) zikretmem diyorsanız kibirlisiniz. Bizler tevazu ve alçak gönüllü olmalıyız. Kim kibirlendi ALLAH' ı (**celle celaluhu**) unuttu. Kim kibirlendi dini, kendini unuttu. Kim kibirden uzaklaştı, tevazu sahibi oldu cennete doğru yol aldı. Rasulullah'a (**sallallahu aleyhi ve sellem**) dost oldu.

Ve güzel ahlak... Güzel ahlakın önünde demir olsa erir. Sen yeter ki güzel ahlakını sergile. Güzel ahlak demek yanlışlıkları kabul etmek değildir. Güzel ahlak yanlışların ne olduğunu görüp onu tebliğ etmektir. Güzellikleri, doğruları anlatıp onu yaşamaktır.

Eğer kendimizi güzel ahlak noktasında doğru yola taşımiyorsak kendimizle birlikte etrafımızdakilere de sıkıntı veririz. Ve sufiliğimiz kalıcı olmaz. Sufiliğimiz temelli olmaz. Taşın üzerindeki bir toz gibi olur. Bir rüzgâr geldiğinde uçurup götürür. Sufiliğimiz denizin üstündeki köpük gibi olmalı, bizi sürükleyip götürmeli.

ALLAH (**celle celaluhu**) cümlemizi onlardan eylesin inşallah.

EL-VELİYY (GERÇEK DOST)

Tanyeli ağardı, karanlığın kasvetine boğulmuş gözler açıldı.
Senin sevdana tutulmuş İbrahim, ateşli gönüller uyandı.

Kalpleri çarptıkça aşkına matem, hüzünler katan dost,
Dervişler uyandı, âşıklar uyandı Veliyy olan dostu bekler...

Bağışlayıcı rahmet deryalarında yüzmeye geldik.
Habibinin kanadındaki miracın kokusunu duymaya geldik.

Oturduk halakay-ı zikrine kalplerin aşka çarpışını duymaya geldik.
Dervişler uyandı, âşıklar uyandı, Veliyy olan dostu bekler...

Dostlarının yoludur yolumuz ey dostların dostu.
Kalplerimizin anahtarı sendedir, sahibi sensin ey dost; ver dervişe elini.

Ne güzel söylersin “Allah’a sarılın, sizin mevlanız O’dur.”
Dervişler sarıldı rahmetine, âşıklar vuruldu hasretine Veliyy olan dostu bekler.

Müjdelerinle, dostların kalplerine inen rahmet yağmurlarıydın.
Sevindirdin kullarını “Allah iman edenlerin velisidir” dedin.

Dost kapını Resulüne açtığın kapısı gibi açtın.
Dervişler kapında, âşıklar kapında, Veliyy olan dostu bekler...

Laice TAYYİBAT

ÇOCUĞUMUZA NASIL ÖRNEK OLABİLİRİZ?

Bir çiçek güzeldir, iki çiçek daha da güzeldir. Fakat birkaç çiçekle bahçe oluşmaz. Bahçe oluşması için ancak binlerce çiçeğin bir araya gelmesi gerekir.

Kötü ahlak ve davranışların çok olduğu dünyada, çocukları iyi yetiştirmek için çevremizdeki güzel davranışları ayırarak seçip göstermek dikkatlerini o davranışlara ve olumsuz örnekleri silecek insanlara, ortamlara çevirmek gerekir.

Nitekim Peygamber (sallahu aleyhi ve sellem) Hazretleri bir hadis-i şerifinde;

-Size cemaati tavsiye ederim, ayrılıktan da sakının, zira şeytan iki kişiden uzak durur. (Tirmizi) buyurarak toplu ortamda hayır olduğunu belirtmiştir. Çocuklar; oluşturulacak toplu ortamlarda konuşur, kaynaşır, birbirlerinden etkilenirler. Arada büyüklerin sohbetinden istifade eder, onlara kulak misafiri olurlar. Böylece güzel ortamlarda daha iyi yetişirler.

Çocuklara sohbette dinleyeceği sözün tesiri; anne babanın belki binlerce sözünden daha etkili olur. Çünkü söylediğimiz, öğüt verdiğimiz davranışları evde ne kadar uyguladığımızı kendimize sormak gerekir. Üstadımız Bayındırlı Hacı Mustafa Özbağ Hazretleri bir sohbetinde:

-Çocuklarınız sizin aynınızdır, onlara ne öğretirseniz öğretin siz onu uygulamadığınız sürece bir faydası olmaz. Çocuklar söyleneni değil yapılanı uygulurlar. Siz çocuğunuza gıybet etmenin ne kadar günah olduğunu, gıybet edenin ağızından pis kokular geleceğini söyleyip sonra çocuğunuzun yanında kayınvalidenizin veya başka birinin gıybetini ederseniz çocuktan gıybet etmemesini beklemeyiniz. Çocuğun beyin gerisinde annem o kadar sohbet dinliyor bana da sakın yapma çok günah diyor ama kendisi yapıyor, düşüncesine kapılır.

Çocuklarımızı çelişkide bırakırsak, onların olumsuz davranışlar kazanmasına sebep olacağımızı unutmayalım. Onlara tavsiye ettiğimiz davranış kalıplarını evvela kendimiz uygulayarak rol model olmaya gayret edelim.

“Benim sünnetime ve doğruyu gösteren raşid halifelerimin sünnetine uyunuz, onlara yapışınız ve azı dişlerinizle tutununuz.”(Tirmizi)

Tebliğ, ALLAH yoluna yapılan tevhit ve iyilik çağrısıdır. Bu çağrı da bizi şirki terk edip birliğe, kötülükten vazgeçip iyiliğe, haramı bırakıp helale, güzele, en güzele götürmektedir. Tebliğ görevini üstlenmiş olan sahabeler çeşitli sebeplerle Medine’den ayrılıp farklı bölgelere dağılmıştır. Sınırları Mısır’dan Horasan’a, Yemen’den Suriye’ye kadar uzanan İslam coğrafyasının her bölgesinde sahabenin izine rastlamak mümkündür. Batı’da Trablusgarp, Doğu’da Horasan ve Kuzey’de Kafkasya’ya kadar genişleterek İslamiyet’i kısa zamanda geniş bir coğrafyaya yaymıştır. Bunlardan kimisi valilik gibi resmi bir görevle, kimisi ticari amaçlarla ve kimisi de halifeler tarafından birer İslam davetçisi ve öğretici olarak görevlendirilmek suretiyle çeşitli bölgelerde ikamet etmişlerdir. Mesela, Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Kûfe’ye vali olarak Ammar b. Yasir’i (radiyallahu anh), oradaki Müslümanlara dini meseleleri öğretmesi için de Abdullah b. Mesud’u (radiyallahu anh) göndermiştir. Rasulullah şöyle buyurur:

"Size Ammar b. Yasir'i (radiyallahu anh) emir verici, Abdullah b. Mesud'u (radiyallahu anh) öğretici olarak tayin ettim. Her ikisi de Bedir'e katılanlardandır. Onları dinleyiniz ve onlara itaat ediniz. İbn Mesud'u (radiyallahu anh) yanımda alıkoymayı tercih ettiğim halde, sizi kendi nefsimе takdim ettim ve onu size gönderdim. Hazreti Osman'ı (radiyallahu anh) da Irak'a gönderdim. Bunların yevmiyeleri bir koyundur. Onu yarısını Ammar'a (radiyallahu anh) verin ve kalanını da diğer ikisi arasında taksim edin. " (İbn Sa'd, Tabakât, III,252)

Tebliğ, tevhit işçiliği ise hicret de bu imkânı yakalayabilme eylemi ve hareketidir. Hareket bereket demektir. Hicret, tebliğ bereketinin fiili dilekçesi olup söylem ile eylemi birleştirerek muhaciri mükâfata erdirir. Kuran’da: *"Muhakkak iman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda cihad edenler, işte onlar; Allah'ın rahmetini umabilirler. " (Bakara,218; Tevbe, 20)* ayet-i kerimesiyle hicret edenlere müjdelere verilmektedir. Tebliğ cihadına çıkan sahabeler için Allah Resulü: *"Kim ilim elde etmek için bir yol tutarsa Allah da onu cennetine giden yola iletir. Melekler ilim öğrencisinin razı olması için kanatlarını indirirler. Bir alim için göktekiler ve yerdekiler hatta denizdeki balıklar bile o alimin bağışlanması için Allah'a yalvarırlar. Alim, bilgili bir kimsenin; cahillikle ibadet eden bir kimseye karşı üstünlüğü; Ay'ın diğer yıldızlara üstünlüğü gibidir Alimler peygamberlerin varisleridirler. Peygamberler miras olarak ne dinar ne de dirhem bırakmışlardır; onlar sadece miras olarak ilim*

bırakmışlardır. Kim ilimden nasibini alırsa çok büyük hayırlara kavuşmuş olur. " (Ebu Davud, İlim: 17; İbn Mace, Mukaddime: 27) buyurmuştur. Amr b. El As (radiyallahu anh) Rasulullah'a kendisinin günahlarının affedilmesi şartıyla biat edeceğini söyleyince Rasulullah da: *"Sen İslam'ın kendisinden (yani kişi Müslüman olmadan) önce işlenmiş günahları yok ettiğini bilmiyor muydun? Hicretin ve haccın da aynı şekilde (bunlar yapılmadan önce) işlenmiş günahları silip süpürdüğünü bilmiyor muydun?"* buyurarak hicretin ecrini belirtmiştir.

Peygamber Efendimiz Hazreti Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) Veda Hutbesinde yaptığı *"Burada bulunanlar, bulunmayanlara (duydıklarını, gördüklerini, olup biteni) ulaştırın."* uyarısı yeni ufukları, ufuklar ise yeni hicretleri/yolculukları Müslümanların hafızalarına yerleştirmiştir. Bunun sonucu olarak İslam dünyasında Hz. Peygamber’in vefatından sonra sahabeler tarafından başlatılan ve daha sonraları *"olmazsa olmaz"* bir gerek haline gelen ilim yolculukları, hicretler başlamış, tebliğ faaliyetleri yaygınlaşmıştır. Böylece tebliğ, hicreti doğurmuş; hicret, tebliği yağurmuştur.

YOL HİKÂYESİLERİ?

Önceki sayılarda hanım sahabelerden, mümine annelerimizden bahsediyorduk. Allah onlara “Hanım Sahabe” olma yolunu açmış ve o şanlı annelerimiz de iradelerinin hakkını vererek “Hanım Sahabe” olmuşlardı. Allah onlardan razı olsun. Bizlere de özellikle günümüz mümine hanımlarına; bu yolculukta onlara tabi olmak, örnek almak, hemen onların arkasında yer almak düşer. Bu sebeple biz de bu sayının derviş kardeşliği anlatmasını istedik. Bu nedenle de diğer şehirlerdeki hanım kardeşlerimizle görüşüp, onların sözleriyle naçizane bir yazı topladık.

Bir yol var bir de yolcu.

Yolcunun hayali, arzusu,
tek isteği vuslattır.

O’na ulaşmak.

Bu yol da başlangıcı olan
ama sonu olmayan
bir yol. Yolculardan
birisi şöyle diyor;

**“Bu yolculuğa nasıl
başladığım mı?**

**Bu akılla mantıkla
açıklanacak bir şey
değil. Bu yolda
yürümeyi gönlüm
istedi.”**

Ona göre yol, ateşe
atlamak gibi. Yanacağını bile-bile...

Diğer bir kardeşe göre de yol;
şükretmek.

Gençken nasip olduğu için.

Hani bu yolun sonu yok demiştim ya,

yola çıkıp da bir daha asla geri dönmemeyi düşünenler, orada kendileri de yol olanlar bulunmuş. Çünkü onların asıl yurtları burası değilmiş. O yüzden de burada pek oyalanmak istemezlermiş. Bu, doğuştan gelen bir şey imiş. Bu nasıl bir yolmuş ki, yolcu hep yol ile imtihan olurmuş. Ne zaman vuslata niyetlense, vasitasının tekeri patlarmış ya da camına taş çarparmış. Ama bir şey olmazmış. Virdi, bütün tehlikelere karşı kalkan olurmuş. Bu sefer sırtını dayayacak bir kalkanının olması ona mutluluk verirmiş. Her düştüğünde elinden tutup kaldıran, vasitası bozulduğunda yolu öğreten birinin olduğunu bilmenin huzuru ise hiçbir şeye değişilmezmiş. Daha önce o yolu bitirip de gelen üstadı, yaralanırsa doktoru olurmuş. Acıkırsa, üstadının mutluluğu azığı. O, bin babadan daha şefkatliymiş. Yolcu; ihtiyaçlarını karşılarken yol çok güzel olduğundan, o da ihtiyaçlarını az ama en güzelinden en iyisinden karşılamış. Yol da yolcu da garip olduğundan, yolcunun arkadaşları da hep garipler ile deliler olurmuş. Onlar hiç yarı yolda bırakmazlarmış. Onların duaları bile sevdiklerine ram olurmuş. O ne istiyorsa onu isterlermiş. Bir de en önemlisi bu yolun bir sahibi olurmuş. Eğer yolcu ne olursa olsun o yolda durmayı başarabilirse, günün birinde yolun sahibi, sevdiği kaşını kaldırıp bir an ona bakarmış. Bakarmış ki o; boynu bükük, gözü yaşlı ama sadakat ile el pençe duruyor. İşte o zaman o da yol olurmuş.

Rabbim cümlemizi yol olanlardan eylesin, inşallah...

“EY İMAN EDENLER!

Allah’a itaat edin. Peygambere ve içinizden işlerinizi yürüten önder ve idarecilerinize, emir sahiplerine de itaat edin.”

(Nisa Suresi:59)

Hazırlayan: Karîa ECRİN

Rahmetini yüz kısım yapan Allah-ü Teâlâ doksan dokuzunu kendi indinde tuttu. Birin ile yeryüzüne ihya etti. İşte mahlûkat bununla birbirine merhamet etti. Şöyle ki, kısır ayağının tırnağını tayına dokunur korkusuyla kaldırdı, bir anne çocuğuna şefkatle kanat gerdi.

Âdem’in mahcubiyeti, Habil’in mazlum taraf oluşu, tufanda geminin ardında kalan oğluna bir an dönüp bakan Nuh, Yakub’un Kenan ilinde Yusuf’una döktüğü gözyaşları, Musa’nın İsa’nın ve nicelerinin halleri de hep bu rahmet ve merhamet sebebiyledir.

Rahmet ve şefkatin en güzel örneği de “**(Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.**” (Enbiya Suresi,107) ayetine nail olan âlemlere rahmet olarak gönderilen Muhammed-i

Mustafa’dır. Allah’ın Rasulu (sallahu aleyhi ve sellem) maruz kaldığı işkencelerden, kovulmasına rağmen Mekke-i Mükerrmeden, taşlandığı Taif halkından dahi şikâyet etmeden “Onlar bilmiyorlar!” diyen, onlar için Rabbine dua eden bir şefkat peygamberidir. Âlemlere rahmettir O (sallahu aleyhi ve sellem), insanlığın yegâne incisi ve son peygamberdir.

Allah Azimüşşan Hazretleri bu son peygamber Muhammed’e (sallahu aleyhi ve sellem) vahiy için Cebrail’i (aleyhisselam) görevlendirdi ve şöyle buyurdu; “**Ey Muhammed! Onlara de ki; Allah’ı seviyorsanız bana tabi olunuz ki Allah da sizi sevsin ve sizi bağışlasın.**” (Ali İmran:31)

Kullarına çok merhametli olan Allahu Teâlâ peygamberini böyle şerefliendirerek kullarına ayetleriyle yol gösterdi. Cemalullaha açılan kapının anahtarını Habibinin (sallahu aleyhi ve sellem) yoluna bıraktı. Habibinin yolundan gitmekle iki cihan saadetine ulaşabileceğini bu ayetlerle delillendirdi.

İki Cihan Serveri’nin (sallahu aleyhi ve sellem) yolunda yürüyen, bizzat kendi nazarında yetişen ve bununla şereflenen bir ashâbı vardı. Aynı toprağa ayak basan, O’nun soluduğu havayı içine çeken, aynı mescidde namaz kıldığı cennetle müjdelenen sahabelerdi onlar. Abdurrahman Bin Avf’ı, Talha Bin Ubeydullah’ı, Musab Bin Umeyr’i ve Enes’i vardı. Onlar peygamber nazarında büyüyen ilk yıldızlardı. Ancak daha gelenler vardı. Çok sonradan asırlar sonra gelenler, Peygamber’in (sallahu aleyhi ve sellem) Ebu Hureyre’ye (radıyallahu anh) beni görmeden sevip beni tasdik edecek olanlar var ya işte onlar benim kardeşlerimdir.” dediği Müslümanlardı bunlar. Muhammed-i Mustafa’nın (sallahu aleyhi ve sellem) kokusuna hasret, yüzüne hasret bir ümmet vardı. Ve boynu bükük bırakmadı ümmetini, müjdeledi Resul (sallahu aleyhi ve sellem);

“Benden sonra Nebi gelmeyecek, âlimler gelecek, halifeler gelecek; onlara tabi olan bana tabi olur, onlara asi olan bana asi olur.”

Demek ki irşad görevini üstlenen âlimler ve halifeler gelecekti. Dünyanın yaratılışından itibaren hiçbir kavmi uyarıcısız bırakmayan Allah, Muhammed’in kendinden sonra geriye kalan ümmetini de Kuranla, peygamber mirası olan sünnetle ve peygamber varisi olan âlimlerle, mürşid-i kâmillerle destekleyecekti. Her yeni yüzyılda değişen düzene göre dini hayatı ihya edebilecek ve bunu düzene, değişen insan algısına göre koruyup yaşatabilecek uyarıcılar gelecekti. Bunu tasdik edercesine Allah Resulü (sallahu aleyhi ve sellem) şu hadislerle geçmişten geleceğe ışık tutmuştur;

“Allah bu ümmete her yüzyıl başında dinini yenileyecek bir müceddid gönderecek ve bu müceddid şeriatı ihya edecektir.” (Ebu Davud)

“Herkes kendi zamanın imamları ve Rabbinin kitabı ve peygamberinin sünneti ile çağrılacaktır.” (Suyuti)

“Size ruh verenler gelecek, onları arayıp bulun. Kim zamanın imamına tabi olmazsa cehalet üzere ölü.” (Müslim)

Abdülkadir Geylani Hazretleri de mürşid-i kâmile olan ihtiyacı bir sohbetinde şöyle anlatır;

“Ey Allah’ın kulları! Sizler hikmet yurdunda bulunuyorsunuz. Bu bakımdan bir aracıya, bir vesileye ihtiyacınız bir zorunluluktur. Mabudunuzdan gönül hastalıklarınızı muayene edecek bir doktor, sizleri tedavi edecek bir tabip, sizi Allaha yaklaştıracak, Allah için terbiye edecek, sizi kendine değil Allaha davet edecek, Onun kapısındaki kapıcılara götürececek bir rehber isteyin.”

Sohbetine şöyle devam eder büyük pir; **“Yüce kapıya varmış birisini bul! Fasıklar ile münafıklardan uzak dur, salih zatların peşine takıl. Kimin salih kimin münafık olduğunu bilemediğinde, geceleyin kalk ve iki rekât namaz kılar ardından; ‘Rabbim bana salih kullarını göster, bana beni sana getirecek kılavuzu, bana senin yemeğinden yedirecek, meşrubatından içirecek, gözümü sana yakınlık nuruyla sürmeleyecek, başkalarının gördüklerini değil, bizzat kendi gördüklerini bana haber verecek bir kılavuza ilet.’ de.”**

Hak dostları, Aziz ve Celil olan Allah’ın lütuflarından yiyip içmiş, sabır ve sevgi ile Hakka yakınlık inşa etmişlerdir. Öyle ki Allah onların sayesinde yağmurları gönderir ve zaferler verir. Bazı mutasavvıflar Hakka yakınlık inşa eden mürşid-i kâmilleri ve tasavvufu anlatırken şu ifadeyi kullanırlar; **“Tasavvuf; yüce dağ başında çiçek açan yabani bir çalının harika bir bahçıvan tarafından alınıp, mümbit bir bahçeye dikilerek güzel kokular saçan dikensiz bir gül haline getirilmesidir.”** Tasavvuf; altın bulma yeri değil aksine altın olma yeridir. Yeni bir hayata başlamak için belalarla, imtihanlarla derinden sarsılırsın. Gelen belalar seni yıkmak için değil, zalim nefsini eritmek, seni yeniden inşa etmek içindir. Sen bir mürşid-i kâmilin önünde diz çöküp, onu can kulağıyla dinlemekle gözünü Cemaullah’a dikmiş sayılırsın ve mürşidinin terbiyesinde ana babanın himayesinde yetişen evlat gibi yeniden yetişirsin. Nefsini ezip filizden fidana yetiştirmek ne kadar güzel olsa da, nefsini kıramayan insanlar için bir mürşide intisap etmek hayli zor bir kavramdır. Bazıları da Allah’a ulaşmakta bir aracı kullanmanın gereksiz olduğunu savunurlar. Ancak Allah’a aracısız ve vasitasız ulaşabileceğini düşünenler için en güzel cevap Allah’ın Habibim dediği peygamberine dahi vahiy gönderirken Cibril’i (aleyhisselam) aralarında vasita kılmasıdır. Görülen o ki, mürşid-i kâmilleri yolun şiarı, yolun pusulalarıdır. Mürşid; yüce Allah’ın dostudur. O, Muhammed aleyhisselamın güzel ahlakını temsil ve tatbik eder. İlahi emirleri sünnet-i seniyeyle en güzel şekilde uygulamak ve yaşamak, dini yaşadığı zamana göre korumak ve ihya etmek onun görevidir. Kamil Mürşid bu vazifeleriyle dünyadaki en önemli işi icra etmektedir. Kulu Allah’a yaklaştırmak gibi önemli bir vazifeyi yerine getiren mürşide karşı bizim vazifelerimizde şu ayette belirtilmektedir;

“EY İMAN EDENLER! Allah’a itaat edin. Peygambere ve içinizden işlerinizi yürüten önder ve idarecilerinize, emir sahiplerine de itaat edin.” (Nisa Suresi:59)

Allah Resulü de Allah’ın yolunu tutan emir sahiplerine itaatın önemini vurgularken şöyle der;

“Başınızdaki kimse kör, ayağı topal, rengi siyah bir köle de olsa, sizi Allah’ın kitabına göre sevk ve idare ettiği sürece onun sözünü dinleyip emirlerine itaat edin.” (Buhari, Müslim, Nesai)

Devam eder Resul-i Ekrem;

“Bana itaat eden Allah’a itaat etmiş olur. Bana isyan eden de Allah’ isyan etmiş olur. Benim emrime itaat eden bana itaat etmiş olur. Ona isyan eden de bana isyan etmiş olur.” (Buhari, Nesai)

Peygamber varisi olan âlim ve arif olan Allah dostları; asırlardır dünyaya gelip gitmiş, burada görevlerini ihya etmişlerdir. Bu Allah dostları “Biz peygamberiz, bizim sözümüz ayet gibi hadis gibi kesindir” demezler. Onlar, Hz. Ebubekir Efendimiz’in halife seçildiği gün Ashab-ı Kirama söylediği şu sözü söylerler; **“Ben Allah ve Resulüne itaat ettiğim ve size hakkı emrettiğim sürece bana itaat ediniz. Çünkü bu durumda bana itaati sizden Allah-ü Teâlâ istiyor. Ben hak çizgiden ayrılırsam, artık kimsenin bana itaat etmesi gerekmez.”** (İbnu Kesir)

Allah hepimizi bu dünya sürgününde mürşidi kâmilini bulan, ona uyguladığı tabiiyetiyle Rasullullah sallahu aleyhi ve selleme bende olan, bu şekilde Allah’ın kapısına değin bıkmadan yorulmadan yürüyen kullardan eylesin.

HAZRETİ ÂDEM VE İLK TÖVBE

Âdem, ilk insan ve ilk peygamberdi. Ona, Havva anamız ile cennetin bütün nimetleri sunulurken sadece bir meyveye yasak konulmuştu. Şeytanın aldatmasıyla meyveyi yediler. Allah'a karşı gelip cennetten çıkarıldılar. Âdem (aleyhisselam) Rabbine yöneldi. Nasıl tövbe edeceğini bilmiyordu. Kalbine geldi ve tövbe etmeye başladı.

Hazreti Âdem (aleyhisselam) cennetten çıkarıldığında, "Ya Rabbi, beni Hz. Muhammed'inin yuzsuyu hürmetine affet." diye duada bulundu. Cenab-ı Rabbul Âlemin bildiği halde, "Sen benim Muhammed'imi nerden bilirsin?" diye sordu. Âdem (aleyhisselam) ise, "Ya Rabbi, ben cennetin kapısı üzerinde Senin adın ile O'nun adını yan yana yazılı gördüm." (La ilahe illallah Muhammedur Rasullullah) Cenab-ı Hak Hazreti Âdem'in bu duası üzerine onu affetti. Bu hadisede görüldüğü gibi bir hata yaptıktan sonra pişmanlık hissetmek Allah'ın inayet ve muhabbetine mazhar olmanın delilidir. (Hz. Mevlana)

Hak Teâlâ buyurur ki: "De ki: Ey günahlara dalıp haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz O, çok bağışlayan, çok acıyandır. Size azap gelip çatmadan önce Rabbinize dönün ve O'na teslim olun." (Zümer Suresi: 53) Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz, mealini aktardığımız bu ayet hakkında buyurmuştur ki: "Bana dünya ve içindekiler verilseydi, bu ayete sevindiğim kadar sevinmezdim."

Yüce Allah şöyle buyuruyor: "Ey müminler, hepimiz tövbe ederek Allah'a yönelin ki, kurtuluşa eresiniz." (Nur Suresi, 31) Buna göre "İnsanın günahını ve hatasını terk edip Allah'a yönelmesine; Allah'ın da kendisinden af dileyen kuluna bağışla yönelmesine" tövbe denir.

Kuran'daki birçok ayet tövbeye işaret eder. İki Cihan Sultanı (sallallahu aleyhi ve sellem) "Yüce Allah kulunun tövbesini, ölüm anında boğazında hırıltı başlamadıkça kabul eder." diyordu.

Âdemoğlu dünyaya günahsız bir kul olarak gelmektedir. Kendi iradesiyle kötülükler ve hatalar yaparak günah işlemiş olur. İslamiyet ise âdemoğluna yapmış olduğu hataları düzeltme fırsatı vermektedir. İşte insan yapmış olduğu kusurlardan dolayı pişmanlık duyarak yanlış olan hal ve hareketlerini terk etmesi ve salih ameller ile Allah Zülcelâl'a yönelmesi "tövbe" dir.

Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem): "Ey insanlar! Allah'a tövbe ediniz ve ondan bağışlanma dileyiniz; ben günde yüz kere tövbe ederim." diye söylemesi, tövbenin faziletine dikkat çeker. Tövbe şaşmışlıktan, yoldan çıkmışlıktan sonra, tekrar dönüp-gelip sahibini bulmadır. Ebu Eyyub (radiyallahu anh) anlatıyor: Rasulullah buyurdular ki: "Eğer siz hiç günah işlemeseydiniz, Allah Teâlâ hazretleri sizi helak eder ve yerinize, günah işleyecek (fakat tövbeleri sebebiyle) mağfiret edeceği kimseler yaratırdı." "Pişmanlık Tövbedir" diye buyuran Efendimiz buyururlar ki "Herkes hata işler, hata işleyenlerin en hayırlıları da tövbe edenlerdir." Evet, tövbe, kalbin nedamet ve ızdırap duymasıdır. Mümin herhangi bir hata karşısında hemen tövbe ile Rabbine yönelmeli, o günahı duyduğu üzüntüyü dile getirmelidir. Öyle ki bu pişmanlıktan kaynaklanan hüznün, onun bütün benliğini sarmalı ve kalbinin ritmini değiştirmelidir. Böyle bir yakarıyla pişmanlığın dile getirilmemesi, o günaha giden yolların açık bırakılması demektir ki, şeytanın o kapıdan tekrar girmesi her zaman mümkündür.

Hazreti Ali (radiyallahu anh) de günahlarının çokluğundan ötürü ümitsizliğe düşen ve bunun derdini çeken ve bir kurtuluş çaresi arayan birine hep "Tövbe ve istiğfar et." diye öğüt verirmiş. O kimse de: "Sen bana durmadan tövbe ve istiğfar et diyorsun. Bu tövbe ve istiğfar ne zamana kadar sürecek?" diye sormuş. Hazreti Ali (radiyallahu anh) şöyle cevap vermiş: "İşlediğin günahlarını tümüyle terk edinceye kadar."

Pirimiz Hazreti Mevlana da "Tövbe bineği, şaşılacak bir binektir. Bir solukta aşağılık dünyadan göğe sıçrayıverir." diyerek tövbenin hem faziletine, hem de onun hak yolculuğunun başlangıcı ve vuslat kapısının anahtarı olduğuna dikkat çeker.

İşlediğimiz günahları tümüyle terk edinceye ve her halimizle istikamet çizgisinde oluncaya kadar tövbe ve istiğfar etmek ve yüce Mevla'mızın engin rahmetinden hiç bir zaman ümitsizliğe düşmemek, perişaniyetten kurtulmanın yegâne çaresidir.

SUFİLERİN EFENDİSİ CÜNEYDİ BAĞDADI HAZRETLERİ (kuddusi sirruhu)

Cüneyd-i Bağdadi Hazretlerinin asıl ismi, Cüneyd ibni Muhammed Ebu'l-Kasım el-Hazzâz el-Kavarîrî'dir. İlk devir sufiliğinin en kuvvetli temsilcilerinden olan Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri Bağdat'ta doğup, Bağdat'ta da ölmüştür. Ona evliya zümresinin efendisi anlamına gelen "Seyyidü't Taife"denmiştir, evliyalar arasında üstünlüğü ile tanınır. Hayatını Kur'an ve sünnete göre tanzim eden tasavvuf yolunun örnek şahsiyetlerinden biri olan Cüneyd-i Bağdadi Hazretleri şer'i ilimlerde derinleşmiş, hatta 20 yaşlarında fetva verebilecek bir konuma gelmiştir. Cüneyd-i Bağdadi Hazretleri şer'i ilimlerden daha sonra tasavvufa yönelmiş bu konuda da çokça bir derinleşmişti. Sürekli hallerle meşgul olmakla beraber geçimini sağlamak için ticaretle de uğraşır. Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri'nin irşad faaliyetlerin başlayacak duruma geldiğini gören şeyhi Seri es-Sakati Hazretleri onun meclis kurup insanlara ilim öğretmesini istemiştir. Fakat o, şeyhim varken benim vaaz vermem edebe aykırıdır diyerek bundan geri dönmüştür. Ancak bir gece rüyasında Peygamberimizi (sallallahu aleyhi ve sellem) görür ve Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) ona, "Ey Cüneyd insanlara nasihat et. Zira senin sözün kalplerin ferahlık bulmasına sebeptir. Allah-u Teâlâ senin sözünü insanların kurtuluşa ermesi için sebep kılmıştır." buyurdu. ⁽¹⁾

Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri sabah uyanır uyanmaz derhal şeyhinin yanına gitti, henüz bir şey söylemeden şeyhi;"Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz tarafından vazifelendirilmedikçe, insanlara ilim öğretmekten çekindim."dedi. Cüneyd-i Bağdadi de emre derhal uydu. Ertesi gün bir meclis kurup insanlara Allah (celle celaluhu) ve Resulünün (sallallahu aleyhi ve sellem) yolunu anlatmaya başladı.

Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri, tasavvufun lâfla kazanılmayacağını, gayretle elde edileceğini şöyle ifade etmiştir: "Biz bu tasavvufu dedikodu ile elde etmedik. Harple de kazanmadık. Ancak aç ve uykusuz kalarak, dünyadan el etek çekerek, sevilen ve göze hoş gelen şeylerden koparak bulduk."⁽²⁾

Cüneyd-i Bağdâdî tasavvufun şu sekiz temel üzerine kurulduğunu söyler:

Cûd (cömertlik): Hazreti İbrahim cömertti.

Rıza: İshak Peygamber'in en belirgin özelliğiydi.

Sabır: Eyyûb Peygamber sabır kahramanıydı.

Gurbet (inziva): Yahya Peygamber'in alâmetiydi.

Sûf (yün): Musa Peygamber yün giyerdi.

Seyahat (yolculuk): İsa Peygamber'in nişanesiydi.

İşare (alâmet, giz): Zekeriya Peygamber'e özgüydü.

Fakr (yoksulluk): Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) övüdüğü bir hâldi. ⁽³⁾

Hayatını Kur'an ve sünnete göre yaşayan tasavvuf yolunun örnek şahsiyeti vefat ederken de yine kuran ve sünnetle ruhunu teslim etmişti. En kısa ifadesiyle "Dünyayı kesben değil, kalben terk etmenin" adabını göstermiştir. Allah (celle celaluhu) şefaatlerine nail eyesin. ÂMİN!

BAĞDADI HAZRETLERİNDEN TARİF-İ DERVİŞ

"DERVİŞ toprak gibidir her fena şey ona atılabilir, fakat ondan sadece güzel şeyler akar. O; yeryüzü gibidir, üzerinde iyide kötude yaşar. O her şeyi gölgeleyen bulut, yeryüzünü sulayan yağmur gibidir"

"DERVİŞ tahammülde toprak gibi olmalıdır. Basılacak, çiğnenecek, ezilecek, kirlenince, o yine yeşillik verecek. Çiçek açacak, ağaçlara gölge yapacak, meyve verecek, üstünde gezinenleri bir nimete gark edecek, şikâyet etmeyecek."

1.Tezkiretül evliya

2.Hilyetü'l -Evliya

3.Tezkiretül evliya

UHUD-4

ARAŞTIRMALAR
AYŞE ARICAN

Öyle anlar vardır ki olayların seyrini bir anda değiştirir.

Düşman ikiye bölünüp hızla harp alanından uzaklaşmaya başladı. Mücahitler onların geride bıraktıkları ganimetleri topluyorlardı. Bu manzarayı Ayneyn Tepesindeki okçular izliyordu. Okçular daha fazla bu manzaraya seyirci kalamayıp, harbin bittiğini düşünerek, Uhud Meydanına gitmek istediler. Kumandanları Abdullah bin Cübeyr verilen emri hatırlatıyordu, onlara: “*Rasulullah’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) size söylediklerini, verdiği emri ve talimatı unuttunuz mu?*” Bu hatırlatma bir kaçı müstesna diğerleri üzerinde pek de işe yaramamıştı. Diğerleri Ayneyn Tepesini terk ederek harp alanına gittiler ve onlarla birlikte ganimet toplamaya başladılar.

Birçok okçunun yerini terk etmesiyle İslam ordusunun arka cephesi müdafaasız kaldı. Halit bin Velid, emrindeki kuvvetler de tepede kalan on kadar okçuyu şehit edip, Müslüman saflarının arkasına daldı. Hücum ani ve beklenmedik bir anda olmuştu. Hatta bazı mücahitler silahlarını çoktan bırakmıştı. Bu durumu görünce, kaçan Kureyş kuvvetleri de geri döndü. Mücahitler iki ateş arasında kaldı. Beklenmedik bir hücumla maruz kaldıklarından şaşırıldılar. İki taraftan da sarılınca kuvvetlerini haliyle kaybettiler.

Önden ve arkadan hücumla maruz kalıp sıkıştırılan mücahitler, bir anda kendilerini toparlayamadılar ve ister istemez dağılmak zorunda kaldılar. Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) çevresinde her şeye rağmen on beş kadar sahabe kaldı. Bu bir avuç mücahit, canını dişine takarak, müşriklerden gelen oklara, mızrak ve kılıç darbelerine göğüslerini geriyor, vücutlarını siper ederek Kâinatın Efendisini (sallallahu aleyhi ve sellem) korumaya çalışıyorlardı. Bu arada küfür ordusundan atılan taşlardan biri Hazreti Rasulullah’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) sağ alt çenesindeki mübarek dişlerinden birini şehit etti. Bir diğer taş ise alnını ve alt dudağını yardı. Abdullah İbni Kamia adındaki kâfirin kılıç darbesiyle de elmacık kemiği yara aldı. Darbenin şiddeti ile miğfer parçalandı ve iki halkası mübarek yüzüne battı.

Sevgili Peygamberimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) mübarek yüzüne miğferin iki halkasının battığını gören Ebu Ubeyde bin Cerrah bir anda kendisini onun önüne atıverdi ve yanından bir an dahi olsun ayrılmayan Hazreti Ebu Bekir’e, “*Ya Ebu Bekir! Allah aşkına olsun, Rasulullah’la (sallallahu aleyhi ve sellem) aramızdan çekil. Bırak da mübarek yüzünden halkaları çıkarayım!*” diyerek halkaların her birini dişleriyle çekip çıkardı. Bu arada kendisi de iki dişinden oldu.

Öte taraftan Malik bin Sinan (radiyallahu anh) ise, Rasulullah’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) yüzünden akan kanları diliyle temizledi. Bu hareketi üzerine Efendimizin, “*Kanım kanına dokunan ve karışan kimseye cehennem ateşi erişmez*” müjdesine nail oldu.

Bir müşrik tarafından Müslümanların düşürülmesi için kazılmış bir çukur vardı. İslam ordusunun bozulmaya yüz tuttuğu o dehşetli anda harbin şiddetinden farkına varamayarak Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) kazılmış olan çukura yanı üzeri düştü. Çukurun etrafı derhal mücahitler tarafından sarıldı ve düşman askerlerinin yaklaşmasına müsaade edilmedi.

Çukurdan çıkmaya muvaffak olan Rasulullah’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) yüzü gözü kanlar içinde kalmıştı. Elini kanayan yüzüne sürdü: “*Kendilerini Rablerine imana davet ederken, Peygamberlerinin yüzünü kana bulayan bir kavim nasıl felah bulabilir?*” dedi.

Bu bir sitemdi, bir serzenişti. Cenab-ı Hak, sevgili Resulünün (sallallahu aleyhi ve sellem) bu sitemi üzerine şu mealdeki ayetleri indirdi: “*Kullarımın tedbir ve idaresinden senin elinde bir şey yoktur ve sen onların inkârlarından mesul değilsin. Allah dilerse onlara tövbe nasip eder, dilerse zalim oldukları için onlara azap verir. Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah’ındır. O, dilediğini doğru yola eriştirip bağışlar, dilediğine de hak ettiği azabı verir. Allah çok bağışlayıcı, çok merhamet edicidir.*”

Çok az sayıda Müslümanın müşriklere karşı direndiği sıradaydı. Peygamber Efendimiz, bir grup müşrikin kendisine doğru gelmekte olduğunu fark etti. Yanından ayrılmayıp kahramanca çarpışan Hazreti Ali’ye, “*Hücum et, onlara!*” diye emretti.

Allah’ın Aslanı Hazreti Ali, cesaretle müşrik birliğin üzerine yürüdü. Onları püskürtüp, içlerinden birini de yere serdi. Bu esnada Cebrail (aleyhisselam), “*Ya Rasulullah! Bu, sizin için yapılan iyilik ve civanmertliktir.*” diye seslendi. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) cevaben, “*O, bendendir, ben de ondanım*” buyurdu. Tam o esnada bir ses işittiler: “*Zülfikâr gibi kılıç, Ali gibi yiğit bulunmaz!*” Mücahitlerin, Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) etrafından dağıldıkları esnada, Hazreti Sad bin Ebi Vakkas da bir köşeye çekilmiş kararsız duruyordu. Kendi kendine, “*İçimden ne şehitlik arzusunu, ne de kurtulma arzusunu atabiliyorum*” diyordu. O sırada mücahidin biri ona, “*Ya Sad!*

Rasulullah seni çağırıyor.” dedi. Hazreti Sad, derhal Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) huzuruna çıktı. Sonrasını Hz. Sad şöyle anlatır: *“Rasulullah beni önüne oturttu. Ok atmaya başladım. Her atışta, “Allah’ım! Bu senin okundur! Onunla düşmanını vur!”* diyordum. *“Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) da “Allah’ım! Sad’ın duasını kabul et! Allah’ım! Sad’ın atışını doğrult! Devam, devam Sad! Babam, annem sana feda olsun.”* buyuruyordu. *“Her ok atışında Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) aynı duayı tekrarlıyordu. Ok çantam boşalınca, Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) kendi çantasında bulunan okları da birer birer yayıma yerleştirip attırdı. Okları, yaya yerleştirmekte O, herkesten daha çabuk ve süratli idi.”*

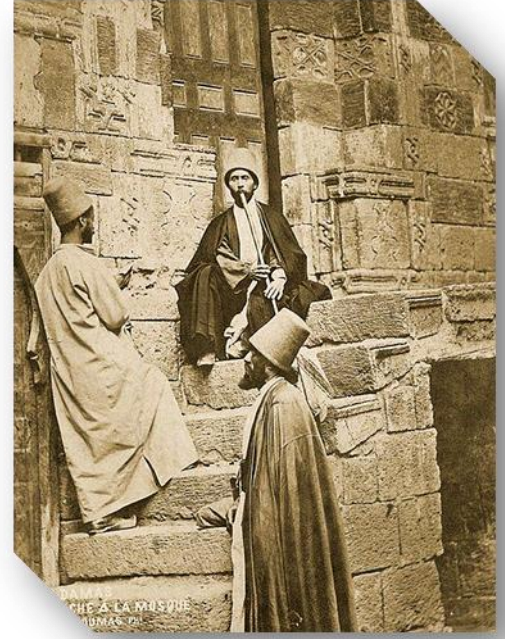
Hazreti Ali der ki: *“Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) anne ve babasını, Sad’dan başka hiç kimse hakkında birleştirerek “feda olsun” dememiştir.”* Uhud günü ona: *“At, ey Sad! Annem babam sana feda olsun! At, ey kısa boylu, kuvvetli delikanlı!”* buyurdu. *“Nebinin (sallallahu aleyhi ve sellem) ondan başkasına böyle söylediğini bilmiyorum.”* Hazreti Talha bin Ubeydullah’ın kahramanlığı harbin en nazik ve dehşetli anı idi. Müslümanlar önden ve arkadan hücumla geçen müşrik kuvvetlerinden kendilerini kurtarmak için tepelere doğru çıkıyorlardı. Hazreti Rasulullah’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) etrafında kala kala on beş kadar mücahit kalmıştı. Bunlar Peygamber Efendimizle (sallallahu aleyhi ve sellem) birlikte sabır ve sebat göstererek müşriklere karşı kahramanca savaşıyorlardı. Bunlardan biri de Hazreti Talha bin Ubeydullah

idi. Müşriklerin Rasulullah’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) dört tarafını sardıkları sırada, Hazreti Talha sağa sola dönerek kılıcıyla onları uzaklaştırmaya çalışıyordu. Bir ara, müşriklerin keskin nişancı okçularından Malik bin Zübeyr, Efendimize nişan alıp bir ok attı. Hazreti Talha, bu okun Kâinatın Efendisine isabet edeceğini anlayınca, buna mani olmak için, elini oka hedef tuttu. Son süratle gelen ok, parmağını delip, elini çolak yaptı. Peygamber Efendimiz, *“Yeryüzünde gezen cennetlik bir kimseye bakmak isteyen, Talha bin Ubeydullah’a baksın”* buyurdu. Hazreti Rasulullah’ı (sallallahu aleyhi ve sellem) korumak uğrunda müşriklerden gelen kılıç darbelerine ve oklara vücudunu siper eden Hazreti Talha’nın baş ve gövde damarlarından biri kesildi. Gövdesi yaralar içinde kaldı. Fazla kan kaybindan bayılıp yere düştü. O sırada Hazreti Ebu Bekir Peygamberimizin yanına geldi. Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) ona, *“Amcanın oğlu ile ilgilen”* dedi. Hazreti Ebu Bekir yüzüne su serpince Hazreti Talha kendine geldi. Yaralarının acısı, sızısı umurunda değildi. Şahsını düşünmüyordu. Uğrunda bunca fedakârlığa katlandığı zatın durumunu merak ediyordu. Başucunda duran Hz. Ebu Bekir’e *“Rasulullah ne yapıyor?”* diye sordu. Hazreti Ebu Bekir, *“İyidir. Beni sana o gönderdi”* diye cevap verince bu kahraman ve fedakâr sahabe şöyle dedi: *“Allah’a şükürler olsun! Rasulullah sağ olduktan sonra her musibet bizim için bir hidir!”*

Bu, uğrunda gösterdiği bunca kahramanlık ve fedakârlıktan dolayı Hazreti Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) tarafından bu harpte *“Talha-tü’l-Hayr (Hayırlı Talha)”* olarak adlandırılan Hazreti Talha, Uhud’dan döndüğü zaman vücudunda tam yetmiş beş yarası vardı. Başını dört köşeli yarılmış, uyluk damarı baştan aşağı kesilmişti. Eli ise çolak olmuştu. Savaşın devamı önümüzdeki sayıda yayımlanacaktır. Selametle...

TEKKE NEDİR? ŞEYH NEDİR? KARABAŞ-I VELİ TEKKESİ NEREDEDİR?

Sare Şüheda BAŞAK

Tekkeler; dini ve ilmi konuları bir arada harmanlayan, bağlı buldukları tarikat üyelerinin toplanıp eğitim alabilecekleri, ibadet edebilecekleri kurumlardır. Bu kurumlarda esas olan; dinin tanınması, yaşanması ve insanların hak dine davet edilmesidir. Anadolu'nun İslamlaşmasında büyük bir rol oynayan tekkeler, İslam tarihinde de önemli bir konuma sahip olmuşlardır.

Şehir, kasaba ve köylerde yer alan tekkeler, genel olarak bir şeyhin önderliğinde kurulurlardı. Daha çok telkin ve irşad yoluyla hizmetlerini sürdürürlerdi. Buldukları coğrafyaya ve halkın sosyal yapısına göre farklı hizmet fonksiyonları da vardı. Örneğin; yerleşim merkezlerinde kurulan tekkeler, insanlar arasında kültür iletişiminin sağlanmasında ve manevi ihtiyaçlarının temin edilmesinde hizmet görürlerdi. Osmanlı Dönemi'nde devlet tarafından ıssız yerlerde kurulan tekkeler; kervancıların yeme, içme ve konaklama gibi ihtiyaçlarını karşılardı. Hudut boylarında ise düşman saldırılarına karşı çevredeki halkı korurlar, savaş zamanlarında düşman topraklarına girerek ordunun zayıflarını vermeden ilerlemesini sağlardı. Ayrıca bu tekkeler komşu devletlerin insanlarına İslam'ı tanıtarak onların İslamlaşmasına da vesile olurlardı.

Tekkeler, dine ve insanlara sundukları bu hizmetleri bünyelerinde yetişen kişilerle sağlardı. Şeyh; Allah'a giden yolu tasavvuf ilmiyle işler ve öğrencilerini bu doğrultuda yetiştirirdi. Onun talebelerine ise derviş ya da mürid adı verilirdi. Şeyhinden aldığı ilim ve manevi destekle derviş, sahip olduğu din üzerinde derinleşerek Rabbini tanımaya çalışırdı. Aynı zamanda yaşantısını tasavvuf terbiyesiyle dizaynederek ahlakını da en iyi noktaya ulaştırmak için çabalardı. Böylece tekke çatısı altında toplanan kişiler geçici dünya hayatından arındırılarak özlendeki cevhere ulaştırılırdı.

Verdiği eğitimlerle kişilere Allah'a ulaşmanın yolunun gösterildiği bu nadide mekânlardan biri de günümüze kadar varlığını koruyabilen Karabaş-i Veli Tekkesi'dir. Bursa'da 16. yüzyılda Şeyh Yakup Çelebi tarafından inşa ettirilmiştir. Tekkelerin kapatılmasıyla bir bakıma kaderine terk edilen bu mekân, günümüzde tekrar restore edilerek Bursa'nın kültür merkezi haline gelmiştir.

İnsanlığa verdiği değerle ayrı milletlerden kişileri tekrar çatısı altında toplayan Karabaş-i Veli Kültür Merkezi, Mevlevi Üstadı Mustafa Özbağ ile tasavvuf öğretileri ve sema gösterileriyle kadim kültürümüzün temsilcilerinden biri olmuştur.

Bütün olguların maddesel bir değer aldığı günümüzde, tekkenin kuruluş amacına uygun olarak insanlar burada hakikate daha doğrusu AŞK'a davet edilir.

HACAMAT

‘‘Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Miraç gecesinde, meleklerden mürekkep bir cemaate her uğrayışında: ‘‘Hacamat olmaya devam et! Ümmetine de hacamat olmalarını emret!’’ derlerdi. [Tirmizi, Tıbb 12, (2054)]

Peygamberimiz’in (sallallahu aleyhi ve sellem) sağlıkla ilgili tavsiyelerinden biridir hacamat. Öyle ki kendisinin önemle üzerinde durduğu sünnetlerindedir. Hacamat lugat olarak emmek manasına gelen hacm kökünden gelmektedir. Bu işi yapana hacim veya haccam denir.

(4016)- İbnu Abbas (radıyallahu anh) anlatıyor: ***‘‘Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdular ki: ‘‘Haccam ne iyi kuldur; (fazla) kanı giderir, beli hafifletir, gözü parlatır.’’ [Kütüb-i Sitte, 11. cilt]***

Hacamat; haccam tarafından uygulanan, deri altında birikmiş veya kılcal damarlardaki hastalıklara sebep olabilecek kirli kanın, vakum yolu ile vücuttan atılması işlemidir. Hacamatın hijyen hususlarına dikkat edilerek yapılması ve işlemde kullanılan araç gereçlerin temizliği oldukça önemlidir. Şunu da belirtmek gerekir ki bu uygulamanın ehil kişiler tarafından yapılması gereklidir. Tıbbi olarak her ne kadar kan aldirmaya benzese de aynı uygulama değildir. Kan aldırma işleminde venöz kan alınmaktadır. Venöz kan; vücuttan atılması gereken değil, aksine vücudumuzun ihtiyaç duyduğu kandır. Bu kan, kalp tarafından temizlenmektedir. Hacamatta ise asıl olan; vücudumuzun kullanmadığı birikmiş kirli kanı vücuttan uzaklaştırarak, dolaşımın rahatlamasını sağlamaktır. Hacamat; rahatsızlığın cinsine, uygulanacağı yere, hatta hacamat olunacak günün seçimine kadar ayrı bir durumdur.

Hacamat olunacak günün seçimi demişken; Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdular ki: ‘‘Kim hacamat olmak isterse, ayın 17 veya 19 veya 21’ini arasın. Sakın kan fazlalaşmak suretiyle birinize galebe çalıp onu öldürmesin.’’ [Kütüb-i Sitte, 17. cilt] (Bu hadiste; son cümlede kastedilen kan basıncının yüksek olmasıdır).

Deri altında, kılcal damarlardaki kan dolaşımını normal dolaşıma göre daha yavaştır. Bu nedenle buradaki kan yoğunluğu artar ve dokular yeterince beslenemez hale gelir. Sonuçta, hacamat ile kan dolaşımını rahatlatılmış olur. Bu yöntemin birçok rahatsızlığa da iyi geldiği dile getirilmiştir. Bunlardan bazıları; baş ağrısı, sırt, bel ve diz ağrıları, yüksek tansiyon, uykuya eğilim, uyusukluk gibi rahatsızlıklardır.

Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) de hacamatın birçok hastalığa iyi geleceğini söylemiş; aç karnına hacamat olmanın deva, tok karnına ise dert olduğunu dile getirmiştir. Rasulullah (aleyhissalatu vesselam) başından ve iki omzu arasından hacamat olur ve: ‘‘Kim bu kandan akıtırsa, herhangi bir hastalık için, bir başka ilaçla tedavi olmasa da zarar görmez!’’ buyururdu. [Kütüb-i Sitte - Ebu Davud, Tıbb 4, (3859)]

Peygamberimiz’in (sallallahu aleyhi ve sellem) bu denli önem verdiği hacamatın en yaygın olduğu yer Medine. Burada hacamatla tedavi uygulayan birçok merkez bulunuyor ve insanlar buralarda hacamat yaptırıyorlar. Medine haricinde birçok ülkede alternatif tıp olarak kullanılan hacamatın, şu an ülkemizde fazla bilinmiyor olması ise akıllarda soru işaretleri oluşturuyor. Sözün kısası; Peygamberimiz’in (sallallahu aleyhi ve sellem) üç şifa veren şeyden birisinin hacamat olduğunu söylemesi, hacamatın önemini vurgulamak için yeterli olacak.

ÖZLEM'İNİ DUYDUĞUNUZ LEZZETLER HAFSA KEVSER

YEME İÇME ADABI

Efendimiz'in (sallahu aleyhi ve sellem);

-İnsan kalbi tarladaki ekin gibidir, yemek yağmur gibidir. Fazla su ekini kuruttuğu gibi, fazla gıda da kalbi karartır. Hadis-i şerifini ele alırsak iyiliklerin başı açlık, kötülüklerin başı tokluktur. Çok yemek hastalıkların, az yemekse ilaçların başıdır. Yemeğe başlarken kişi Cenab-ı Hakk'a ibadet etmek, insanlara faydalı olmak, hak dini yaymak için kuvvet elde etmeye niyet etmelidir. Gelenekte ve modern zamanın görgü kurallarında yemek adabı bazı değişiklikler gösterse de derviş için yemek yemenin değişmez kuralları vardır. Derviş yediği zaman doymayı, içtiği zaman kanmayı Cenab-ı Hakk' tan bilmelidir. Derviş hiçbir zaman tıka basa doymaz. Tokluk unutkanlık yapar, kalbi kör eder. Açlık akli temizler, kalbi parlatır. Yemeğe besmele ve tuzla başlanır. Yemeğe tuzla başlayıp tuzla bitirmek sünnettir. Ekmekteki tuza niyet edince de bu sünnet yerine getirilmiş olur. Yemeğe tuzla başlayıp tuzla bitirenin vücudundan Allah 70 hastalığı giderir. Bunlardan bahsettikten sonra gelin bir de yemeğin sünnetlerine, müstehaplarına, mekruhlarına ve haramlarına göz atalım.

SÜNNETLERİ

Besmele çekmek, yemekten önce ve sonra elleri yıkamak, sağ elle yiyip içmek, elle yenen şeyleri üç parmakla yemek, yemeğin sonunda dua etmek, kapta kalanı sıyırmak, parmaklarındaki yemek artığını yalamak, yemeğin sonunda misvak kullanmak.

MÜSTEHAPLARI

Sofrayı yere kurmak, temiz elbiseyle sofraya oturmak, arpa ekmeği yemek, ekmeği elle bölmek, ekmeğin kırıklarını zayi etmemek, sirke yemek, lokmayı küçük almak, lokmayı iyice çiğnemek.

MEKRUHLARI

Sol elle yemek, besmeleyi terk etmek, ekmeğin üstüne tabak vb. şeyler koymak, küflü ekmeğin kokmuş yemek-yemek.

HARAMLARI

Doyduğu halde yemeğe devam etmek, sofrada haram şeyleri bulundurmak, ziyafete davetsiz gitmek, başkasının malını izinsiz yemek, adadığı şeyi yemek.

DİKKAT EDİLECEK DİĞER HUSUSLAR

Ekmeğin içini yiyip kabuğunu bırakmak, yemeğin iyi tarafını yiyip kalanı bırakmak, üçten fazla "ye" diye kimseye sıkıntı vermemek. Ev sahibinin sofraya oturmayıp hizmet etmesi caizdir. Misafir sofraya konan yemeklere dikkat çekecek biçimde bakmamalıdır. Yemekten sonra ev sahibine dua etmelidir. Giderken izin isteyip, siz de buyurun denmelidir. Ağzında et ve yemek kokusu varken yatmamaktır. Yiyecek ve içecek kapları kapaklı olmalıdır. Müslümanın hele de salih kimselerin artığını yiyip içmek bereketlidir. Yazımızı dergâhımızın sofrâ duasıyla sonlandıralım inşallah.

Hu eyvallah. İllallah. Muhammedur Rasulullah. Elhamdülillah. Eş şükrülillah. El mennü lillah. El fazlu lillah.

Hak bereketin versin hane sahibinin hayrı kabul olsun. Hak yerine Halil İbrahim bereketi versin. Bu gitti ganisi gelsin. Lokma nur olsun. Kaza bela dur olsun. Münkir münafık ıslah olsun. Cemi evliyaullah...

Demi evliyaullah. Sırrı evliyaullah.

Gülbengi MUHAMMEDİN NEBİİ, Keremi İmamı ALİ, Esseyid ABDÜL KADİR GEYLANİ,

Esseyid AHMEDEL KEBİR-İ RUFAYİ, Esseyid AHMED-EL BEDEVİ,

Esseyid İBRAHİM DUSİKİ, Şeyh Ebul HASAN ALİ ŞAZELİ,

Şah-ı NAKŞİBENDİ MEHMED BAHADDİN, MEVLANA CELALEDDİN RUMİ,

HACI BEKTAŞI VELİ, HACI BAYRAMI VELİ,

Cemi Piran demleri için hu diyelim HUUU.

Babu rızık açılın, soframıza nimeti zül celal saçılın, derunumuz nur olsun, kalplerimiz pür nur olsun, ruhlarımız şadu handan olsun, ölenler rahmet olsun,

Allahümme zid vela tünekkis vela tugallil, bi hürmetil fatiha ma salâvat.

KARIŞIK GÜVEC

500 gr kuşbaşı doğranmış kuzu eti

2 adet soğan

5 diş sarımsak

4 domates rendesi

Zeytinyağı, salça, tuz, karabiber

Mevsimine göre sebze (patates, havuç, bezelye, kabak, patlıcan vb.)

Su

YAPILIŞI: Güvecin altına soğanlar doğranıp yayılır. Sarımsaklar da yayılır. Üzerine sırasıyla sebzeler dizilir. Domates rendesi serpilir.

Yağ konur, su konur. Etler dizilir. Salçalı su yapılır, dökülür. Ocağa ağzı folyoyla sarılıp pişirilir.

LOKMA TATLISI

2 su bardağı un

Yarım paket yaş maya

2 çorba kaşığı şeker

2 çorba kaşığı tereyağı

1 su bardağı süt

1 tane yumurta

SERBETİ:

4 su bardağı şeker

3 su bardağı su

YAPILIŞI: Bütün malzeme karıştırılıp yoğrulur. Bir saat mayalandırılır. Hamurdan tatlı kaşığı ile alınıp bol kızgın yağın içerisinde kızartılır. Çıkan lokmalar soğuk şerbetin içerisine konur. Bir süre şerbette bekletilip servis yapılır.